

Jadwiga
Drożdż

Gazele Biznesu

małych i średnich firm spożywczych

Za Gazele Biznesu uznaje się firmy o największej dynamice przychodów [2]. Są one przedmiotem rankingu organizowanego przez dziennik „Puls Biznesu”. Warunkiem uczestnictwa w ostatnim rankingu Gazel Biznesu było: rozpoczęcie działalności przed 2008 r. i prowadzenie jej nieprzerwanie do chwili zgłoszenia do rankingu, nieodnotowanie straty w latach 2008-2010 oraz osiągnięcie w tych latach corocznego przyrostu sprzedaży. Obroty firmy kandydującej w 2008 r. nie mogły być mniejsze niż 3 mln zł i większe niż 200 mln zł.

Małe i średnie przedsiębiorstwa (MSP) w przemyśle spożywczym mają nadal znaczącą pozycję (**rysunek 1**). Stanowią one ok. 37% ogółu producentów żywności (łącznie z firmami mikro), napojów i wyrobów tytoniowych [3]. Zdecydowanie większy jest jednak ich udział w zatrudnieniu i produkcji sprzedanej całej gałęzi tego przemysłu. W 2009 r. wyniósł odpowiednio 49,7 oraz 40,8%, ale był o 1,8 i 6,7 pkt% mniejszy niż w 2003 r. Największy udział MSP w produkcji sprzedanej poszczególnych branż (bez firm mikro) występuje w branży piekarskiej (86% w 2009 r.), a następnie owocowo-warzywniej, mięsnej oraz paszowej (ponad 50%). Są to jednocześnie branże, w których liczba małych i średnich firm przemysłowych jest największa. Duża jest też liczba firm sektora MSP w branży cukierniczej i koncentratów spożywczych, ale ich udział w produkcji sprzedanej jest zdecydowanie mniejszy niż w przypadku całego przemysłu spożywczego.

Na listę Gazele Biznesu w 2011 r. zakwalifikowało się 3779 przedsiębiorstw, czyli o 279 więcej niż przed rokiem. W ostatnim rankingu uplasowały się 233 firmy spożywcze, wobec 235 w roku poprzednim [1]. Stanowiły one 6,2% podmiotów uczestniczących w tym rankingu.

Firmy spożywcze notowane w rankingu stanowiły 8,2% przedsiębiorstw przemysłowych produkujących artykuły spożywcze, napoje i wyroby tytoniowe, które złożyły sprawozdania finansowe F-01/I-01. Ich udział w produkcji sprzedanej wyniósł 8,8%, a w zatrudnieniu 11,2%. Wynik finansowy netto tej grupy firm stanowił 10,4% zysku netto w przemyśle spożywczym. Najwięcej producentów żywności notowanych w rankingu pochodziło z województw: wielkopolskiego (37), mazowieckiego (36), małopolskiego (24), łódzkiego (23) oraz firm ze śląskiego (20) i kujawsko-pomorskiego (20).

Przychody ze sprzedaży przedsiębiorstw, które zakwalifikowały się do grupy firm najszybciej się rozwijających, w niektórych województwach miały znaczący udział w obrotach firm spożywczych, które złożyły sprawozdania finansowe. Największy udział (20-31%) miały one w województwie lubuskim, opolskim, małopolskim,

STRESZCZENIE:

Producenci artykułów spożywczych, napojów i wyrobów tytoniowych stanowili 6,2% najbardziej dynamicznych małych i średnich firm w XII edycji rankingu Gazele Biznesu 2011. Zakwalifikowały się do niego 233 przedsiębiorstwa zaliczane do przedsiębiorstw przemysłu spożywczego. Byli oni reprezentantami wszystkich branż, z wyjątkiem cukrowniczej

i spirytusowej. Najliczniej reprezentowana była produkcja i przetwórstwo mięsa, produkcja koncentratów spożywczych, mleka i jego przetworów oraz produkcja przetworów owocowo-warzywnych. W niektórych branżach liderzy tego rankingu zwiększyli swoją sprzedaż nawet kilkakrotnie, a w wielu przypadkach utrzymali swoje wysokie pozycje z roku poprzedniego.

SUMMARY:

Producers of food products, drinks and tobacco products constituted the 6.2% of the most dynamic small and medium-sized food enterprises in the 12th edition of the ranking Gazele of Business 2011. It included 233 enterprises, ranked among the food industry companies. They were representatives of all industries (with the exception sugar and spirit). In large most production and meat processing, production of food concentrates, manufacture

of the milk and dairy products and production of fruit-vegetable preserves were most numerous represented groups. In some industries leaders of this ranking increased their sales even repeatedly, and in many cases, they maintained their position from the previous year.

TITLE:

Gazelle of the Business Amongst Small and Medium-Sized Food Enterprises

dolnośląskim i podkarpackim (**rysunek 2**), czyli w takich regionach, w których przemysł spożywczy nie jest dobrze rozwinięty, a jego znaczenie w rozwoju gospodarczym regionu jest niewielkie.

Najliczniej reprezentowana była **branża mięsna**, z której 53 podmioty zajmujące się produkcją mięsa białego i czerwonego oraz jego przetworów były notowane w tym rankingu (**tabela**). Ich sprzedaż w 2010 r. wyniosła od 4 do 256 mln zł, a udział wszystkich notowanych firm mięsnych w obrotach sektora – ok. 10%, tak jak i w zatrudnieniu. Największy wzrost sprzedaży w latach 2008-2010 (ponad trzykrotny) wystąpił w firmie Me-at-Land z województwa podlaskiego. Ponad dwukrotne zwiększenie sprzedaży nastąpiło w kilku innych firmach mięsnych (Zakłady Mięsne Olewnik-Bis, Rzeszowskie Zakłady Drobiarskie Res-Drob, Ubojnia Drobiu Wyrębski oraz PPH Eksport-Import Awra). Obroty tych firm przekraczały 100 mln zł, ale nie było bezpośredniej zależności dynamiki rozwoju od wielkości firmy. Najmniejszy wzrost obrotów odnotowano zarówno w firmach o małej (kilka mln zł), jak i dużej sprzedaży (ponad 200 mln zł).

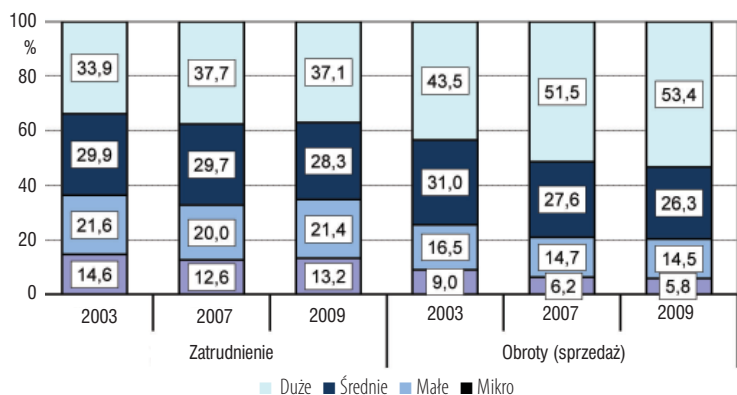
Wśród Gazel Biznesu uplasowały się 32 firmy produkujące **koncentraty spożywcze** oraz czterech producentów **kawy i herbaty**. Łącznie stanowiły one ponad 1/5 podmiotów tej branży, a ich udział w produkcji sprzeda-

SŁOWA KLUCZOWE:

przemysł spożywczy, małe i średnie firmy spożywcze, ranking najbardziej dynamicznych firm

KEY WORDS:

food industry, small and medium-sized food enterprises, ranking of the most dynamic companies

Źródło: Urban R., Struktura podmiotowa przemysłu spożywczego [w:] Analiza produkcyjno-ekonomicznej sytuacji rolnictwa i gospodarki żywnościowej w 2010 r., IERIGZ-PIB, Warszawa 2011.

Rys. 1. Struktura sprzedaży i zatrudnienia w przemyśle spożywczym wg wielkości firm [%]

Fig. 1. The structure of the output and employments in the food industry according to the size of companies (in the per cent)

nej całej branży przekroczył 15%, przy nieco większym (16,5%) udziale w zatrudnieniu. Największą dynamiką wzrostu (dwu-trzykrotną) charakteryzowało się kilka firm: Aleks-Fruit, Huzar i Biogarden. Nieco mniejsza (ok. 80%) była ona w Develey Polska, Superior-Strefa Józef Żuraw i Wspólnicy oraz Libra Polska.

Liczenie reprezentowana była także branża mleczarska. Do rankingu zakwalifikowało się 25 producentów mleka i jego przetworów. Stanowili oni ok. 11% podmiotów tego sektora, ale ich udział w sprzedaży branży wyniósł tylko 6,6%, a w zatrudnieniu - 9,4%. Ich sprzedaż wahała się od 6 do 246 mln zł, a ponad 100 mln zł obrotu miało tylko pięć firm. Stosunkowo wysoką dynamikę rozwoju (wzrost sprzedaży o 70-90%) miało tylko pięć firm (Kazeina Polska, Polser, Ceko, Zakład Mleczarski Łuków i Hela Prima z Karczewa).

Przetwórstwo ziemniaków, owoców i warzyw było reprezentowane w rankingu przez 24 firmy, co stanowi 9,8% podmiotów tej branży. Ich udział w obrotach wynosił ok. 12% i w zatrudnieniu - 9,4%. Wartość sprzedaży najmniejszej firmy owocowo-warzywnej wyniosła 10 mln zł, a największej prawie 350 mln zł. Lider rankingu z tej branży (Intersnack Poland) powiększył swoje przychody ponad siedmiokrotnie, a w pozostałych przedsiębiorstwach tej branży odnotowano wzrost o kilkanaście procent (w siedmiu firmach) lub kilkadziesiąt procent (w szesnastu firmach).

W rankingu tym uplasowało się aż 16 firm paszowych. Stanowiły one 15,8% podmiotów tego sektora, ale obroty ich to tylko 9,4% sprzedaży całej branży, podobnie jak udział w zatrudnieniu. Wśród tej grupy przedsiębiorstw była firma zarówno mała, której sprzedaż przekroczyła 4 mln zł, jak i kilka większych, których obroty przekroczyły 100 mln zł, a w jednej nawet 270 mln zł. Większość producentów pasz, którzy uplasowali się w tym rankingu, zwiększyła swoją sprzedaż o kilkadziesiąt procent. Największy wzrost (ponad dwukrotny) wystąpił w firmie Royal Canin Polska.

Wśród Gazel Biznesu licznie reprezentowana była także branża piekarska. W rankingu tym uplasowało się 15 producentów pieczywa świeżego, lecz to tylko niespełna 4% firm, które złożyły sprawozdania finansowe, choć ich udział w obrotach branży wyniósł 17%, a w zatrudnieniu 11%. Sprzedaż poszczególnych firm piekarskich

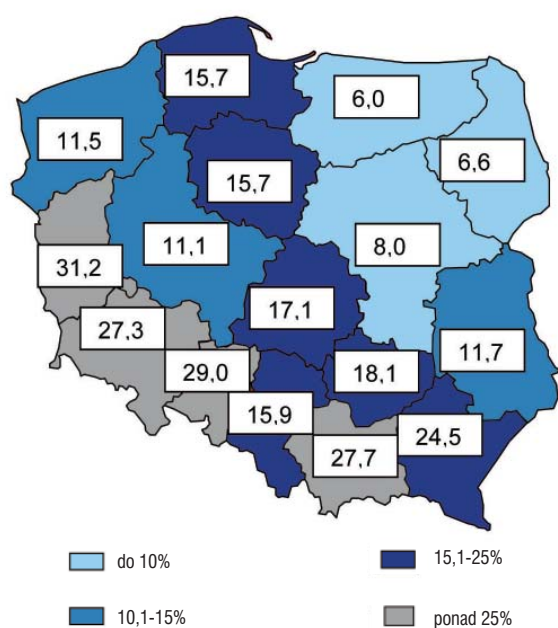
notowanych w tym rankingu wahała się od 10 do 180 mln zł. Największy wzrost sprzedaży (ponad dwukrotny) wystąpił w Piekarni Nowakowski, a w pozostałych - kilkanaście w dziesięciu firmach lub kilkadziesiąt procent w czterech firmach.

Wśród Gazel Biznesu uplasowało się po kilkunastu przedstawicieli producentów ryb i ich przetworów, słodczych oraz napojów bezalkoholowych. Reprezentowali oni od 13% podmiotów branży rybnej do prawie 17% producentów słodczych i napojów bezalkoholowych. Bardziej zróżnicowany był ich udział w przychodach sektora, gdyż wyniósł on od 7,7% dla produkcji słodczych, do 11,8% dla produkcji napojów i aż 20% w branży rybnej, a w zatrudnieniu odpowiednio 12,6, 13,3 i 17,8%. Największą dynamikę wzrostu sprzedaży (ok. 70-80%) odnotowano

Tabela. Wykaz najbardziej dynamicznych małych i średnich firm spożywczych
Table. List most dynamic small and medium-sized food enterprises

Nazwa firmy	Sprzedaż w 2010 r. [mln zł]	Dynamika przychodów w 2010 r., 2008 = 100	Zysk netto w 2010 r. [mln zł]
Branża mięsna			
1. Meat-Land	11,4	327,6	0,1
2. Zakłady Mięsne Olewnik-Bis	194,1	230,5	3,0
3. Rzeszowskie Zakłady Drobiarskie Res-Drop	121,5	225,3	2,0
4. Ubojnia Drobiu Wyrębski	107,9	220,0	1,2
5. PPH Eksport-Import Awra	13,5	218,9	0,3
Branża koncentratów spożywczych			
1. Aleks-Fruit	27,0	387,4	0,0
2. Huzar	37,5	215,9	1,9
3. Biogarden	11,1	208,4	2,6
Branża mleczarska			
1. Kazeina Polska	58,6	190,9	0,8
2. Polser Toruń	21,2	190,7	1,1
3. Ceko	60,3	179,1	3,6
4. Zakład Mleczarski Łuków	149,7	168,4	3,0
5. Hela-Prima	12,0	167,6	0,0
Branża owocowo-warzywna			
1. Intersnack Poland	346,5	702,9	8,6
2. Agromaks	102,5	336,6	2,9
3. Polsnack	118,2	264,2	6,0
4. Kukumis	36,9	209,5	7,2
5. Sokpol-Koncentraty	62,7	204,0	1,5
Branża paszowa			
1. Royal Canin Polska	274,8	239,3	25,9
2. NFC Polska North	109,0	152,5	1,5
3. Agro-Kocięba Bogdan Kocięba	44,0	152,0	0,8
Branża piekarska			
1. Piekarnia Nowakowski	35,8	207,4	0,1
2. Zakłady Piekarskie Oskroba	179,3	166,6	36,5
Branża rybna			
1. FH Sulmin B.G.F. Borkowscy	12,0	185,0	0,8
2. Abramczyk	168,1	184,1	5,4
3. Kordex	27,1	178,1	0,2
4. Suempol	296,7	161,2	2,3
Produkcja słodczych			
1. Łużyckie Praliny	12,6	170,6	0,2
2. Terravita	113,3	167,2	0,3
Producenci napojów bezalkoholowych			
1. Olimp Laboratories	125,2	164,2	12,2
2. Wytwórnia Wód Mineralnych M. Duda, A. Maślanka ZPCh	13,9	155,3	1,4
3. Hermes	40,9	150,7	1,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników XII edycji rankingu Gazete Biznesu publikowanego w dzienniku „Puls Biznesu”.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie niepublikowanych danych GUS oraz wyników XII edycji rankingu Gazele Biznesu publikowanego w dzienniku „Puls Biznesu”.

Rys. 2. Udział przedsiębiorstw notowanych w rankingu w przychodach ze sprzedaży firm spożywczych objętych sprawozdawczością finansową z poszczególnych województw [%]

Fig. 2. Participation of enterprises taken down in the ranking in the sales revenue of food companies provided with the financial reporting from individual provinces (in the per cent)

w trzech firmach rybnych (FH Sulmin B.G.F. Borkowscy, Abramczyk, Kordex) oraz jednego producenta słodyczy (Łużyckie Praliny) i napojów bezalkoholowych (Olimp Laboratories).

Pozostałe branże przemysłu spożywczego, tj. pieczywa cukierniczego, zbożowa, makaronowa, winiarska, piwowarska, olejarska i tytoniowa, reprezentowane były przez pojedyncze przedsiębiorstwa. Udział firm notowanych w rankingu w obrotach branży był znaczący tylko w branży winiarskiej, producentów pieczywa cukierniczego oraz makaronowej i wyniósł odpowiednio prawie 47, 14 i 13%. W tej grupie dwukrotny wzrost sprzedaży odnotowano tylko w jednej firmie olejarskiej (Milton Trustem).

Dwóch producentów żywności zostało liderami w swoim regionie. Był to producent soków i napojów (Aleks-Fruit z województwa kujawsko-pomorskiego) oraz galanterii ziemniaczanej i innej żywności wysoko przetworzonej (Intersnack Poland z województwa małopolskiego). Liderami w regionie zostały także trzy firmy zajmujące się handlem żywnością. Była to firma Best Foods Polska zajmująca się importem i eksportem mrożonych produktów spożywczych (z województwa pomorskiego), Chata Polska (z województwa wielkopolskiego) będąca franczyzową siecią marketów spożywczych oraz MP-Trade eksporter mięsa (z województwa podlaskiego). ■

Mgr J. Drożdż - Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa

LITERATURA:

- [1] Drożdż J.: 2011. Gazele Biznesu wśród małych i średnich firm spożywczych. Przemysł Spożywczy nr 3.
- [2] Gazele Biznesu, dodatek do dziennika „Puls Biznesu” z 27 grudnia 2011 r.
- [3] Urban R.: 2011. Struktura podmiotowa przemysłu spożywczego. [w:] Analiza produkcyjno-ekonomicznej sytuacji rolnictwa i gospodarki żywnościowej w 2010 roku. IERIGŻ-PIB, Warszawa.